

"Lauku Avīzes" birojā Valgumā sarunā ar akciju sabiedrības "Rietumu cauruļvadu sistēma" ("RCS") prezidentu JĀNI BLAŽEVICU piedalās žurnālisti VOLDEMĀRS KRUSTIŅŠ un EGILS LĪČITIS.

Cauruļvadus nebūvē vienai dienai

– Blaževica kungs, lūdzu, precizējiet, kādi ir jūsu amati Ventspils uzņēmumos?
– Esmu "RCS" prezidents un vēl a/s "Ventspils nafta" padomes priekšsēdētāja vietnieks. Arī "LatRosTrans" padomes loceklis.
– Esat arī partijas "Ventspilij un Latvijai" biedrs?

– Nē. Vienā partijā biju, pietika. Tagad esmu pilnīgi bezpartijisks. Varu piebilst, ka Rīgā esmu a/s "Preses nams" valdes loceklis.

– Sakiet, ja reiz jūs esat jaunā naftas vada projektētāji un būvētāji, vai tad neiznāk, ka "LatRosTrans" uzņēmums ir jums padots?

– Nē. Redzat, "Rietumu cauruļvadu sistēma" ir naftas kompāniju izveidota. Akcionāros ir "Ventspils nafta", "LatRosTrans", "Ventbunkers", "Latvijas naftas tranzīts", "Naftas parks" – apmēram līdzīgās daļās. Kāds drusku lielāks, kāds drusku mazāks akcionārs. Ievērojāmākās Latvijas naftas kompānijas tur ir.

– Sameta miljonu, lai "RCS" darbotos.

– Nē, kādu nu miljonu. "RCS" pirmais apmaksātais akciju kapitāls ir 250 tūkstoši latu. Naudu tērējam izpētes darbiem ārzemju projektu kompānijām un tā šo projektu veidojam. Ar "LatRosTrans" mūs saista tas, ka ar šo projektu mēs faktiski strādājam priekš katras no minētajām kompānijām.

– Mēs jautājam tāpēc, ka "LatRosTrans" sakarā savulaik publicējām 20 rakstu sēriju par to, ka naftas vads iet pāri privātām zemēm un kas no tā tiek saimniecīņiem. Vai tiem nabaga latviešu zēniem arī kaut ko maksās? Ja pareizi saprotam, jauno naftas vada paredzēts būvēt tieši blakus vecā vada trasei. Kokaļa kungs no "LatRosTrans" mums izstāstīja, ka viņi uzdevuši firmai "Latvio", kā tagad mēdz teikt, sakārtot šīs īpašumattiecības.

– Es nezinu, kāds ir katra ar īpašniekiem noslēgtā līguma saturs, bet tiešām šī "Latvio" firma ar to strādā. Es varu atbildēt par mūsu projektēto jauno naftas vada. Jā, daudzviet tas ies pilnīgi paralēli vecajam vadam un tad tur gandrīz nemaz nevajadzēs paplašināt jau esošā naftas vada koridora robežas. Tas būs blakām, kādus metrus trīs nostāk no vecā naftas vada trases iekšpusē. Tam ir savs labums, ka vadi iet paralēli blakus. Mums jau ir infrastruktūra, telefona kabeli, apkalpes stacijas, aizbīdņa laukumi – viss tur ir. Taču droši vien būs arī tā, ka dažās vietās naftas vada vilks ārpus esošā koridora. Te man jāsaka – juristi izpētījuši, ka pie mums nav viss pilnīgā kārtībā likumdošanā par zemes atsavināšanu. Obligāti vajadzīgs kompensācijas mehānisms. Pat Vācijā, kur es to lietu skatīju, jaunu cauruļvadu būvējot, bija līgumi pat ar 1000 zemniekiem vai citiem zemes īpašniekiem. Valsts noteikusi griestus, ko īpašnieks var prasīt kompensācijai, un līgums noslēgts ar katru. Bet, vienalga, kādi seši vai astoņi zemnieki var iecirsties un neņemt nekādu kompensāciju, nepiekrīst līgumam. Es negribu un nevaru lietot vārdu "piespiedu zemes atsavināšana", taču jāsaprot – ja tu būvē vai nu cauruļvadu, vai rūpnīcu, vai vēl ko citu, tad tas ir sabiedriska uzņēmums ar valstisku nozīmi. Šodien viens var paprasīt tūkstoši latu par hektāru un var prasīt vēl vairāk – nav preti noteikta kompensācijas mehānisma, cik jāmaksā. Tāpēc mēs esam paredzējuši šīs lietas. Jauno vada būvējot, mums acimredzot ne viena vien tāda nāks priekšā, bet, par laimi, cauruļvadu neuzbūvē rīt uz brokastu laiku. Tāpēc domājams, ka gada vai pāris gadu laikā Saeimā ir jāpieņem likums par cauruļvadu būvi. Tas ir vajadzīgs ne tikai mums, bet arī, piemēram, gāzniekiem vai velkot augstsprieguma līnijas. Nu jābūt taču kaut kādai valsts varas varai.

– Nu, ventspilniekiem taču esot liela teikšana pie valdības un lai tad Vilis rīkojas šāda likuma pieņemšanas labad. Ja vien būs pie varas.

– Visu laiku runā par Ventspils grupējumu, bet paskatieties vēl Latvijas enerģētikā, pārtikas rūpniecībā un citur. Piemēram – par gāzi. Tā ir ne tikai "Latvijas gāze", bet arī daudzi privāti uzņēmumi, ar kuriem viņi sadarbojas.

– "Itera Latvija", piemēram.

– Jā. "Itera" un citi, un tur arī izveidojusies zināma interešu kopība.

– Bet par viņiem visiem atšķirībā no ventspilniekiem neviens neinteresējas un neraksta.

– Neraksta, jā. Vai nesen pieminētā "Latvenergo" peļņa – 50 miljoni latu. Es uzdošu nepieklājīgu pretjautājumu – vai tā nav no manas, jūsu un jūsu lasītāju naudas? Un vai tā ir maza peļņa? Kur nauda apgrozās, tur arvien būs intereses.

– Nu, redzat, esot Ventspils grupējums un vēl citi vai kā jūsu grupējuma gadījumā – sakām Ventspils, domājam Lembergs vai sakām Lembergs, domājam Ventspils. Tik-

– Neliešos, bet, cik tik Austrumos prasi, allaž labāko kārtību viņi atzīst Ventspilī. Un par Rietumiem – ja nafta, dieseldegviela vai benzīns ir Ventspilī, viņi var droši kreditēt. Zina, ka no ostas izies noteikts tankkuģis noteiktā grafikā, tā manta nekūr nepazudīs. Uzticamība – tā ir ļoti liela priekšrocība, – teic akciju sabiedrības "Rietumu cauruļvadu sistēma" prezidents Jānis Blaževics.

pat labi Šķēli var pieminēt šādā pašā sakarā ar "Ave Lat". Bet gluži loģiski mēs tomēr nedomājam, ka par vienu pilsētu var runāt tikai caur vienu cilvēku. Tas vienkārši nav korekti. Bet vai jūs pats piekristat, ka lieto šo terminu "Ventspils grupējums"? Dažiem tas ir gandrīz vai lamuvārds, citi saskata tur kaut ko sliktu, bet mēs gan nekā šausmīga te neatrodam.

– Nav gan nekā šausmīga. Tik tiešām te ir interešu kopība un tikpat kā visi uzņēmumi atrodas ostas teritorijā. Tos vieno kaut vai ostas noteikumi, valsts noteikto nodokļu politika utt., un, ja šīs intereses saskaras savā starpā, tad tas ir labi. Labi, ja tranzīta politika saskaras, jo tas taču nav nekas tāds, kas izveidots kaut kam "pret" vai lai kādam "iedotu pa purnu". Tas izveidots, lai attīstītu. Ļoti labi, ja uzņēmumi var vienoties un sēdēt apkārt vienam galdam.

– Tātad tas Ventspils grupējums ir interešu kopums, ražošanas kopums un ļoti specifisks kopums, jo, kā noprogram, Ventspils uzņēmumi ir cits ar citu pamatīgi saistīti. Droši vien ar laiku būs arī kādi Daugavpils vai Liepājas grupējumi, valmierieši un citi ar'.

– Jā, noteikti, un uz to nūdien nav jāskatās ar šausmām.

– Kā jums patīk Saeimas ievēlētā jaunā prezidente?

– Teikšu tā, ka mana dzīvesbiedre par viņu ir stāvā sajūsmā. Visumā izvēle tiešām izdarīta labi. Man daudz nācies būt ārzemēs, kur tiekots ar augstos amatos un biznesā pat ļoti augstos amatos esošiem kungiem. Tur novērtēts gan tās valodu zināšanas un prasmī zināt to augsto amatpersonu sabiedrisko attiecību "lauciņu", kas, manuprāt, piemīt Viķei-Freibergai. Un tas ir ļoti daudz.

– Un pasaulei droši vien liktos neparastāk un interesantāk tikties ar Latvijas presi-

denti sievieti. Varbūt Ventspilij ar' vajadzētu turēties pie šā jaunā kursa un likt sievieti nākamreiz par pilsētas galvu?

– Dāmu? (Smejas.) Jāpadomā.

– Sakiet, ko Ventspils isti dod Latvijai? Reizēm saka – viņi kāšot tikai priekš sevis, bet neviens skaidri nepasaka, cik tad nodokļos no šīs ostas pilsētas tiek valstij. Dažas avīzes, laikam gribēdamas izpatikt Lemberga kungam, apgalvo, ka Ventspils "sedzot" budžeta trešo vai ceturto daļu, bet tas laikam būs pārspīlēts.

– Es isti nepārzinu valsts budžeta struktūru, bet domāju, ka no Ventspils kopumā budžeta ienākums būs kādi 7 procenti. Diez vai vairāk, bet sevišķi mazāk – arī ne. Ventspilī maksā tīri normālas algas, tāpat labi papildina sociālo budžetu.

– Bet neviens jau nesaka par jūsu darbaļaudīm – cik viņi isti saņem. Dokeriem iznākot pat tūkstotis latu mēnesī.

– Varu pateikt par naftas biznesu. Jā, tur ir algas līdz tūkstotim mēnesī, bet tas ir ļoti dažādi un labāku aprakstu saņem tie, kas strādā kaitīgos apstākļos.

– Turpat blakus Ventspils rajonā laukos laba alga skaitās arī desmitkārt mazāka.

– Ar laukiem nemaz nav ko salīdzināt. Var jau pateikt – *davai*, dalāmies. Bet vispirms – tas ir privāts. Nu kā tu no manis atņemsi un kādam citam atdosi? Var kaut kā ar nodokļiem pārdalīt, bet Krievijā tā jau ar naftas biznesu izdrija. Viņiem tur nevis uz augšu, bet uz leju iet. Ar to nelīdzēs. Cits mehānisms vajadzīgs. Vajag nevis dalīt, bet radīt priekšnoteikumus attīstībai.

– Jūs esat ļoti bagāti, bet priekš visas Latvijas nepietiks.

– Nepietiks. Redzat, Ventspils uzņēmumi visos šajos gados ir saglabājuši savu potenciālu. Varēja to pašu "Ventspils naftu" sadalīt

Gaišākā līnija – projektētā naftas vada iespējamā trase, tumšākā līnija – esošā naftas vada trase.

un aiziet katrs uz savu pusi. Mierīgi varēja, bet neizdājāja. Tā arī sanācis, ka Dievs ir devis to neizsalstošo jūru, labo ostas vietu. Bet tāpēc jau nav jāuzskata, ka mēs Ventspilī esam kaut kādā veidā vainīgi, ka mums tas viss ir.

– Labi, izstāstiet, lūdzu, par jūsu vadīto "Rietumu cauruļvadu sistēmu". Vai un kad vilksiet to jauno naftas vada?

– Šis projekts sastāv no trim daļām. Mēs esam to sadalījuši nulles, pirmajā un otrajā etapā. Nulles etaps nozīmē vecās sistēmas sakārtošanu. Kompānijas to iesāka pirms trim gadiem, vēl gads vai divi un visa rekonstrukcija tiks pabeigta. Pirmajā etapā ir projektēšana un tos darbus veic gan rietumnieki, gan krievu institūti, gan mūsu pašu Latvijas kompānijas. Tas skar Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas teritorijas un saistās ar sūkņu staciju "ielabošanu", apvedcauruļu izbūvēšanu, un rezultātā naftas transportēšanas jaudas pieaugs par sešiem miljoniem tonnu gadā.

– Kad Lemberga kungs mūs ziemā iepazīstināja ar šo projektu, tad viņš minēja, ka viena iespēja esot laist cauruļvadu arī caur Baltkrieviju, bet otra – taisnākā līnijā Krievija – Latvija.

– Nē, izrēķināts, ka lētāk būs līnijā Baltkrievija – Latvija, iespējams, apejot Lietuvu. Citādi tas būtu garāk, līdz ar to par desmitiem miljoniem dārgāk. Otrā lieta, ka tas ietu pa pilnīgi jaunu teritoriju un tad tās pašas zemes kompensācijas dēļ būtu neizdevīgāk.

– Lembergs arī minēja, ka Latvijas daļa varētu būt ap 20 procentiem no jaunā cauruļvada vērtības.

– Latvijas uzņēmumi, vai nu izmantojot banku aizdevumus, vai tieši šā cauruļvada izbūvei nolikto, pietaupīto naudu, patiešām varētu segt izdevumus cauruļvada izbūvei mūsu teritorijā. Tomēr, vai tie būs tieši 20 procenti, nevar pateikt. Es teicu par šo pirmo etapu – to var apgūt ar "LatRosTrans" rīcībā esošiem līdzekļiem. Bet jauna vada izbūvei būtu grūti dabūt 200 miljonu dolāru aizdevumus, pat ja "Ventspils nafta" iekļātu visu savu saimniecību bankām. 200 miljonus ierakt zemē – nu, tur vajag striktas starptautiskas garantijas, ka tas viss darbosies.

– Šis naftas bizness var būt ļoti ienesīgs Latvijā visiem, kas ar to nodarbojas, bet ar noteikumu, ka tā nafta tek. No tā izriet doma, ka Ventspils naftinieki kā ekonomiskās grupējums ir vitāli ieinteresēti labās attiecībās ar Krieviju. Tad iznāk tā, ka Ventspils puse ir tā, uz kuru var balstīties Krievijas spiedienu. Vaicāsim atklāti: ne vienmēr tas, kas ir labs Ventspilij, izrādīsies politiski par labu visai Latvijai. Jūs taču zināt izteiksmes no Zjuganova, Žirinovska un visādu padomnieku mutes, piemēram, ja Latvija iestāsies NATO, nedabūs ne pils naftas. Vai netiks pagērētas piekāpšanas tādās lietās, kur piekāpties nevar? Esat taču bijis Maskavā, ticies ar augstiem vīriem – kā tās lietas izskatās?

– Nedomāju, ka mēs varam pakļaut visas valsts politiku vienai nozarei, lai arī tranzīts ir ienesīgs. Rīkoties var arī citi, teiksim, sūtot šnabi uz Maskavu, tirgojoties – tur arī nav nemaz tik mazs apgrozījums –, un prasīt no valdības labas attiecības. Taču es varu pateikt – jā, patiešām, mums vajadzīgas labas kaimiņattiecības. Lai cik divaini tas būtu, atsitiens vienmēr nāk atpakaļ – arī uz mūsu nozari. Kolēģi, ar kuriem Krievijā strādājam, prasa – ko jūsējie tur atkal izdarījuši, mums te no augšas jau sāk norādīt. Biznesmeņi ne vienmēr iedzīlinās avīzēs uzspēlētājā kņadā, bet "nelabu" jūt uzreiz.

Cauruļvadus nebūvē vienai dienai

◀ Turpinājums no 5. lpp.

– Nuja, "LUKoil" tas viss neinteresē, bet politiķus gan. Un viņi var uzspiest, sak, ja jūs nedarīsiet tā un tā, krāniņš būs ciet.

– Es domāju, ja viņi varētu, viņi sen to krānu būtu aizgriezuši. Tā tas ne reizi vien ir cilāts politiķu aprindās, bet Krievijai Ventspilī vienmēr būs sava interese. Mēs nejūtamies kā viņu ķilnieki, bet savstarpēja ietekme ir. Mēs strādājam ar krieviem un tiekamies ar viņiem. Un viņi redz tās Ventspils priekšrocības arī. Nelielišos, bet, cik tik Austrumos prasi, allaž labāko kārtību viņi atzīst Ventspilī. Un par Rietumiem – ja nafta, dīzeļdegviela vai benzīns ir Ventspilī, viņi var droši kreditēt. Zina, ka no ostas izies noteikts tankkuģis, noteiktā grafikā, tā manta nekur nepazudīs. Uzticamība – tā ir ļoti liela priekšrocība. Polijā nafta iet caur Gdaņsku, Vācijā mēs bijām Rostokā, un arī tur viņi paplašinājuši cauruļvadu, divkārt palielinot jaudu. Un viņi visi cer, ka Krievijas nafta pieņāks. Mums te viens otrs uztraucas – oi, oi, oi, kāpēc mēs to darām, mazums, kas tur vēl Krievijā notiks. Vācieši dara un ir jau izdarījuši. Mēs savā postpadomju garā vai, velns viņu zina, kādā garā šūpojamies tad jā, tad nē, bet vācieši nav skatījušies uz Krieviju. Es viņiem jautāju – paklausieties, mēs arī gribam paplašināties, bet vajagot kaut kādas politiskas, ekonomiskas garantijas, starpvalstu līgumus vajagot. Kāpēc jūs bez visiem līgumiem uzbūvējāt? Viņi smaida, saka – mēs ticam, ka Krievija pēc gadiem desmit atdzims, un cauruļvadus nedz vienā dienā, nedz uz vienu dienu būvē.

– Vai jūs vai varbūt Lemberga kungs un citi ventspilnieki mēģina strādāt ar Krievijas domes cilvēkiem, iespaidot par labu Latvijai?

– Mijā stundiņ, kas var Krievijas domi iespaidot? Es trīs dzīvus domes deputātus labi ja esmu redzējis. Mans "lauciņš" ir ekonomika, nevis politika.

– Pirms šīs sarunas jūs teicāt, ka labprāt izteiktos kā pilsonis Latvijas valstī notiekošā sakarā – par pretnostatījumu sabiedrībā, ekonomikā.

– Es vakar atlidoju no Briseles no apspriedes enerģētiskās hartas sekretariātā. Kāpēc tā iesāku atbildi? Esmu daudz ticies šajā limenī Amerikā ar pasaules varenajiem biznesmeņiem tranzīta sfērā un pēc tiem globālajiem jautājumiem atgriežoties nereti liekas, ka tas katliņš, kas te vārās, vārās nožēlojami. Šitās savstarpējās kaušanās, interešu sadurses – nožēlojami. Neesmu kosmopolīts, tieši otrādi – bet netiek taču radīti priekšnosacījumi to pašu zemnieku labākai saimniekošanai, ekonomikas uzņēmumu uzplaukumam. Nav tādas nacionāli saimnieciskas politikas, kuru, protams, nemaz nav viegli veidot. Es biju Turcijā. Tur ir rūpnīcas, rūpnīcas, rūpnīcas, viena aiz otras. Vietējais "Siemens", "AEG" filiāle un ir attīstība. Bet šī vājā ekonomiskā domāšana pie mums...

– Jūs kādu vainojat par to?

– Nē, nevainoju. Tas ir izaugsmes ceļš, kas visiem ejams, sākot ar politiķiem. Viņi var darīt un dara pietiekami daudz muļķību, bet biznesā to nevar, jo tevi tūdaļ nogremdēs.

– Mēs visi esam pieraduši, ka Aivars Lembergs uzņēmies Ventspils politiskā līdera pienākumus un par politiku runā viņš, jums citiem varbūt atstājot ekonomisko līderu lomu. Nekur avīzēs neatradīsim, ka Skoks vai Blaževics būtu izteikušies par politiku valstī, bet sakiet, vai tad, kad Lemberga kungs uzstājas šā politiskā līdera kapacitātē, jūs visam vienmēr piekrītat, ko viņš saka? Viņš, piemēram, izteicies, ka "Lauku Avīze" esot "Šķēles orgāns", kam mēs nekādi nevaram piekrist.

– Nu jā, protams, nevar tam piekrist.

– Lūk, kā tas iznāk, ka Lembergam ticis tas politiskā līdera viss smagums?

– Vispirms viņš ir partijas "Ventspilij un Latvijai" līderis. Bet jebkurš no mums, uzņēmējiem, ir iegrimis darbos. Es, piemēram, esmu nemitīgos komandējumos Londonā, Maskavā, Briselē. Atgriežoties – jā, es paspēju satikties ar čaļiem, aprunāties, bet ielīst vēl politikā man vienkārši nemaz nepietiktu laika. Tas nav arī vajadzīgs, bet Lembergam tas pieder. Viņam tas labi iznāk. Viņš redz kopsummu, lai arī mēs visi kaut kā ekonomiski koordinējamies. Mums ar mēru ir bijušas diskusijas un domstarpības, kas izrunātas gan publiski, gan vienam pret vienu. Taču neesmu no viņa piedziņojis diktātu – sak, tu dari tā un ne citādāk.

– Mēs jau ar šiem jautājumiem negribam ķīlus dzīt jūsu starpā, bet vienkārši noskaidrot, kā tas viss Ventspilī notiek.

– Jā. Ja tā varētu teikt, Aivaram Lembergam ir sevišķi attīstīts prāts uz kombinēšanu. Kad viņš saka – darīsim tā! – un sevišķi ekonomikā, tad tas ir ļoti tālejošs gājiens. Un arī par politiku – reti kurš var izteikties tik labi kā viņš. Es no politiķiem runāju ar ministru Gorbunovu par to, ko es daru savā tranzīta jomā. Ar citiem politiķiem runā Lembergs, kurš prezentē mūs gan kā savas partijas līderis, gan kā Ventspils mērs.

Pierakstījis E. LĪCĪS